

Солостів

Культурно-мистецький часопис кафедри сольного співу
Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка

№ 1 (6) січень-лютий 2012 року

З Новим 2012 Роком та Різдвом Христовим!

*Редакційна колегія
часопису «Солостів» вітає
професорсько-викладацький
та студентський колектив
нашої Академії
з Новорічними та
Різдвяними святами,
зичить усім міцного здоров'я,
плідної праці, здійснення
усіх мрій та сподівань,
примноження
творчих здобутків!*

ВО ВИФЛЕЄМІ НИНІ НОВИНА

О. Нижанківський

Andante

Во Ви - фле - є - мі ні - ні но -
Пре - чи - ста Ді - ва зро - ди - ла

- ви - на: В я - сах спо - ви - тий,
Си - на.

по - між бид - ля - ти, спо - чив на

сі - ні Бог не - об - ня - тий.

Во Вифлеємі нині новина:
Пречиста Діва зродила Сина,
В ясла сповитий, поміж бидляти,
Спочив на сні Бог необнятий.

Вже Херувими славу співають,
Ангельські хори Пана витають,
Пастир убогий несе, що може,
Щоб обдарити Дитятко Боже.

А ясна зоря світу голосить:
Месія радість, щастя приносить!
До Вифлеєма спішіть всі нині,
Бога звітайте в бідній Дитині!

Ісусе милий, ми не багаті,
Золота, дарів не можемо дати,
Но дар цінніший несе від мира,
Се віра серця, се любов щира.

Глянь оком щирим, о Божий Сину,
На нашу землю, на Україну,
Зішли їй з неба дар превеликий,
Щоб Тя славила во вічні віки.

СВІТЛИЦЯ ОСОБИСТОСТЕЙ

**У 2012 році кафедра сольного
співу відкриває цикл творчих зустрічей під
промовистою назвою «Світлиця особистостей»**

Історія вокального виконавства Галичини, зокрема Львова, має глибокі традиції не тільки в ретроспективному погляді, але і в сьогоденні. Її нерозривний ланцюг простягається з глибини століть аж до наших днів. **Соломія Крушельницька, Адам Дідур, Олександр Мишуга, Модест Менцинський, Михайло Голінський, Мирослав Скала-Старицький, Іра Маланюк, Павло Кармалюк, Зиновій Бабій** та багато-багато інших видатних співаків вписали славні сторінки в історію на-

шої культури, української вокальної школи.

І сьогодні багато відомих виконавців виступають на світових концертних та оперних сценах, утверджуючи Україну як самобутню, культурну державу зі своїми глибокими народними і класичними тради-

ціями. Зустрічі з ними – це наче поринання у вир культурного європейського життя, відчуття пульсу світової творчої думки.

«Світлиця особистостей» – це, з одного боку, спроба підтримувати високий рівень вокальної культури у Львівській національній музичній ака-

демії ім. М.В.Лисенка, її славної традиції, а з іншого – дати можливість нашим студентам отримувати інформацію про співаків старшого та молодшого покоління від безпосереднього спілкування з митцями у Великому концертному залі нашої Академії. Прагнення долучитися до розмаїтого культурного життя Львова стане ще одним цікавим проектом.

Закінчення на 2 стор.

Закінчення, поч. на 1стор.

До «Світлиці» запрошуємо відомих виконавців, диригентів, режисерів, менеджів, котрі мають вагомі здобутки у мистецтві, своїм непересічним талантом, великою працею досягнули успіхів та утвердили себе як особистості.

Серед бажаних гостей на-

шої «Світлиці особистостей»: Ректор ЛНМА ім. М.Лисенка, народний артист України, професор **Igor Пилатюк**, лауреати державної премії ім. Т.Г. Шевченка, народні артисти України **Мирослав Скорик**, **Юрій Луців**, **Марія Байко**, **Ольга Басистюк**, **Андрій Шкурган**, **Сергій Магера**, народна артистка України, професор **Людмила Божко**, док-

тор мистецтвознавства, професор **Любов Кияновська**, генеральний директор Львівської опери, заслужений працівник культури України **Таддей Едер**, народний артист України, академік **Іван Гамкало**.

Igor КУШПЛЕР
нар. артист України,
професор, завідувач
кафедри сольного співу

ри (Г.Доніцетті «Фаворитка»), Н.Блик із «Серенадою» Р.Штрауса.

До кожного – індивідуальний підхід, віднайдення напрочуд влучних слів, порівнянь, прикладів із власного досвіду, за допомогою яких у найдоступніший спосіб було досягнуте необхідне налаштування голосового апарату, відповідне темброве забарвлення, фразування, стильове осмислення і здебільшого з максимальним результатом!

Людмила Божко, народна артистка України, професор:

- Безумовно, це дуже вдале проведення майстеркурсів. Ми щиро радіємо з успіху нашої колишньої випускниці. А наші студенти ще раз мали можливість переконатися у тому, що навчання співу – дуже копітка праця, помножена на велику увагу та уміння миттєво схоплювати усі зауваження та побажання.

Володимира Чайка, народна артистка України, професор:

- Пані Зоряна – музикант високої проби! Який артистизм, яке уміння триматися і невимушено, і гордовито, але водночас і надзвичайно доброзичливо та доступно спілкуватися зі студентами. І до кожного – свій підхід! А яка ерудованість, які знання!

Ірина Дуркот, концертмейстер:

- Прекрасний майстеркурс! Я захоплена професіоналізмом Зоряни. Вона дуже вдосконалилася не лише як співачка, але і як чудовий педагог!

Анастасія Блик, студентка 5 курсу:

- Мені пощастило взяти участь у майстеркурсі, який пройшов надзвичайно плідно. Не дивлячись на те, що багато із почутого нам, студентам старших курсів, відомо, проте тра-

Відлуння МАЙСТЕРКУРСУ

Майстеркурс, який проводила солістка Віденської національної опери (Staatsoper) Зоряна Кушплер у Великому залі нашої академії з 24 по 26 листопада 2011 року, отримав резонанс не лише серед учасників, а й серед усіх, хто захоплено спостерігав за цим чудовим дійством, яке хоч і відбувалося на сцені, проте у цей творчо-педагогічний процес було залучено усіх присутніх. З величезною увагою сприймалося все побачене і почуте. Бо не можливо було байдуже сидіти та спокійно спостерігати за роботою учасників майстеркурсу, яким так талановито керувала Зоряна Ігорівна. А найголовніше – все відбувалося надзвичайно просто, невимушено і доступно. Воістину, геніальність – у простоті...

У прослуховуванні брали участь 22 студентів вокального факультету, серед яких також і студенти музичного училища. Першого дня прослуховувались: А.Носова з арією Лючії з опери «Лючія де Ламмермур» Г.Доніцетті, Я.Папайло з арією Гульєльмо з опери «Так чинять всі...» В.А.Моцарта, М.Подкопаєв – арія Зарастро з опери «Чарівна флейта» В.А.Моцарта, Н.Юречко – арія Мікаели з опери «Кармен» Ж.Бізе. Арію Ферандо з опери В.А.Моцарта «Так чинять всі...» виконував Т.Різняк. Пісню «Як дух Лаури» Ф. Ліста проспівала С.Городецька, а романс С.Рахманінова «Полюбила я на печаль свою» – М.Перхач (обидві – студентки музучилища). З арією Фіорделіджі з опери В.А.Моцарта «Так чинять всі...» виступила Л.Осташ.

На другий день роботу було продовжено з наступними студентами: К.Бахрідіновою (концертна арія В.А.Моцарта), О.Петруком

(арія Зарастро з опери В.А.Моцарта «Чарівна флейта»), І.Бараховською (арія з ораторії Ф.Мендельсона «Ілля»). Арію Джільди з опери

у прослуховуванні брали участь: Л.Шерзай з арією Лії з опери К.Дебюссі «Блудний син», А.Заходякіна з арією Адрієни з опери Чілеа «Адрі-

Дж.Верді «Ріголетто» виконала Н.Блик, арію Деспіни з опери В.А.Моцарта «Так чинять всі...» – Н.Степаняк, арію Дорабелли з цієї ж опери проспівала В.Посацька.

У завершальний день

ена Лекуверр», Ван І з арією Аміні з опери В.Белліні «Somnambula», Л.Осташ з арією Мікаели (Ж.Бізе «Кармен»), А.Носова з арією Віолетти («Травіата» Дж.Верді), В.Посацька з арією Леона-

Закінчення на 3 стор.

Продовження, почат. на 2 стор.

плялося чимало деталей, які потрібно було швиденько виправляти. Мені було цікаво і як учасниці, і як слухачці. Зоряна Ігорівна зуміла заповнити аудиторію. Енергійна, весела, комунікабельна, вона легко створила невимушену робочу атмосферу. Її поради були влучними і результативними. Співачка продемонструвала майстерклас не лише у вокалі, а й у поведінці, манері спілкування, знаннях, якими повинен володіти справжній май-

стер своєї справи. Для мене це був ще один справді вартісний урок, який примножить мої вміння.

Христина Ухач, студентка 3 курсу:

- Так, перед нами була не просто співачка, вокалістка, а прекрасний музикант, людина високоерудована, яка дуже добре знає оперну літературу, у доступній формі може пояснити те, що потрібно зробити для покращення звуку чи фрази. Уміння працювати з різними типами голосів – це також високий показник у такій від-

повідальній справі як формування голосу.

Катерина Дьяченко, студентка 3 курсу:

- Така яскрава, активна особистість, такий собі енерджайзер! Будильник, що відганяє сон. Три дні майстеркурсів – я в захопленні! Лавина інформації. Подача настільки ясна, проста і зрозуміла. Яке знання музики, стилів! Все прямо, щиро і з гумором. Після зустрічі з такого рівня музикантами хочеться самому рости. Головне – мріяти, вірити в себе і багато-багато працювати!!!

Ще довго і викладачі, і студенти ділилися враженнями від майстеркурсу, проведеного солісткою Віденської національної опери Зоряною Кушплер, яка завдяки своєму талантові, помноженому на величезну працю, досягнула високого мистецького рівня, щиро поділившись творчим досвідом у своїй рідній Alma Mater.

**Мирослава ЖИШКОВИЧ,
кандидат
мистецтвознавства**

Її інтерпретація Лолі в останній постановці опери «Сицилійська вечірня» була однією із великих та позитивних несподіванок останнього оперного сезону. Таким чином був зроблений наступний крок у її кар'єрі – та українське мецо-сопрано має ще багато планів. Співачку зустрів Курт Влах.

– Пані Кушплер, Ви народились у Львові, в Україні. Яке значення там відіграє музична освіта для дітей загалом і для Вас особисто?

– Освіта була для мене дуже важливою, оскільки я походжу з дуже музичної родини. Мій батько – активний оперний співак і викладач вокалу, моя мама – також викладач музики. Отже, ще від початку було зрозуміло, що моя, на 10 хвилин старша сестра Олена і я здобуватимемо музичну освіту. У 6 років ми обоє склали вступний іспит до спеціалізованої школи для музично обдарованих дітей. Ця школа також слугує інтернатом. Тому діти із сільської місцевості, могли там проживати. Інші школи в Україні не мають такої великої кількості уроків музики, як ця спеціалізована школа, проте, коли я була дитиною, загальноприйнятним було, що кожна дитина оволодіва-

ІНТЕРВ'Ю З ЗОРЯНОЮ КУШПЛЕР

для журналу «Neue Merker» напередодні її

сольного концерту в Штатс опері 25 вересня 2011 р.

ла щонайменше одним музичним інструментом.

– Ваша сестра Олена – піаністка. Я дізнався з Вашої біографії, що Ви упродовж 13 років навчалася гри на скрипці (і фортепіано). Яким чином Ви здійснювали вибір інструментів?

– Це було рішенням наших батьків. Вони вважали, що фортепіано більше підходить Олені.

– Однак згодом Ви вирішили стати співачкою.

– Мій батько не був у захопленні від мого вибору. Із власного досвіду знав, що це «тяжкий хліб».

– Але потім Ви у нього навчалися цього фаху. Чи важко було мати власного батька за учителя?

– Так, це не було легко. Мені було лише 18, усі інші колеги у моєму класі були віком 23-25 років, деякі мали вже дітей і власні сім'ї. Мій батько ставився до мене суворіше, ніж до інших учнів. Є українська приказка, що здатна добре описати наші відносини: «Люблю як душу, трушу як грушу». Попри те мушу наголосити, що саме таке ставлення для мене було дуже важливим і при-

несло добрі результати.

– Ви володієте також багатьма мовами.

– Так. Виростала я, звісно, з українською і російською мовами. Опісля брала приватні уроки з англійської мови, трішки з французької. Згодом в Академії була італійська. До цієї мови я маю особливе ставлення – вже за рік часу, завдяки моїй перекладацькій діяльності, я навіть змогла заробляти кишенькові гроші. Оскільки моє рідне місто Львів знаходиться лише за 60 кілометрів від кордону з Польщею, я таким чином також оволоділа і польською мовою. До цього додалась німецька, коли я переїхала у Гамбург. Отже, я володію 7 мовами.

– Ви згадали Гамбург. Туди Ви переїхали у віці 23 років. Як так вийшло?

– Одного разу мою сестру почув професор з Німеччини, був захоплений і переконав її поїхати на навчання до Гамбурга. До речі, Олена є не лише моєю сестрою-двійнятком, але й моєю найкращою подругою. Із самого початку нам обом було зрозуміло, що якщо одна із нас їде на Захід, друга також туди поїде. У Гамбурзі

я продовжила своє навчання з вокалу у професора Юдіт Бекманн. Ми з нею й досі у тісному контакті.

– А потім ще були майстеркласи у Берганца, Скотто і Молль?

– Так, від кожного з моїх учителів я почерпнула чимало важливих речей. Мій батько був у 1982 у США за контрактом у деяких малих театрах, і у цей час він слухав радіотрансляції з Метрополітен-опера та записував їх на магнітофонну стрічку. Пізніше ми ці записи знову і знову прослуховували вдома. Завдяки їм я дізналася про Терезу Берганца, тому для мене було великою честю вдосконалюватись у неї. Курт Молль навчив мене особливого німецького співу пісень. А з Ренатою Скотто я познайомилась, коли вона ставила виставу в Берні. Я їй припала до душі і вона часто після репетицій займалася зі мною.

– Значним кроком у Вашій кар'єрі було здобуття першої премії на конкурсі ARD у Мюнхені у 2000 році. Як це трапилось?

– Це напевно дуже ку-

Продовження на 4 стор.

Продовження, почат. на 3 стор.

медна історія. Я випадково знайшла флаєр цього конкурсу, який лежав на підлозі музичної академії у Гамбурзі. Оскільки Мюнхен знаходиться не так далеко від Гамбургу, я зголосилася. Потрібно було пройти 4 тури, 20 творів, із них 12 оперних арій. Я виграла цей конкурс і опісля у конкурсах участі не брала. Що цікаво – 20 років до мене ніхто не здобував першої премії з оперного профілю. Тоді останньою переможницею була знана Джейсі Норман... Звісно, ця перемога стала для мене велетенським поштовхом вперед і я отримала запрошення на багато сцен.

– У цей час Ви виконували деякі опери Моцарта і твори епохи бароко, також прем'єру Л.Ауербах. Чи для Вас цікава барокова музика і яке Ваше ставлення до сучасної музики?

– Щодо Моцарта і музики бароко – тут найближчим часом мені, можливо, вдасться зробити сюрприз. Мені подобається і сучасна музика. Я ставлюся до неї з цікавістю. Дуже люблю оперу А.Раймана «Медея», де я виконувала партію Гора. Також отримала велике задоволення від співпраці з Лерою Ауербах. Прекрасний композитор!

– На початку цього тисячоліття Ви виконували різні партії у різножанрових виставах. Чи на початку кар'єри беруться автоматично за кожну пропозицію і чи відповідно слід приймати кожну пропозицію?

– Мені пощастило з пропозиціями, котрі я отримувала між 2000 і 2004 р.р., оскільки я мала можливість виконувати винятково ті партії, які відповідали саме моему голосу. І я бралася практично за кожну пропозицію, тільки якщо вони не пересікалися у часі. Від деяких пропозицій відмовлялася, тому що вони могли зашкодити моему голосу, а для мене довготривала кар'єра є важливішою.

– У 2004 р. у Вас був пер-

ший контракт у національному театрі столиці Швейцарії Берні.

– Так, це була хороша школа, і час, коли я була, мабуть, не надто щаслива. Тоді було лише 4 чітко визначених члени складу і я співала на сезон не більше 3-х партій. По закінченню контракту я вирішила стати творчо вільною. Однією з причин такого рішення стало велике розчарування, коли після одного з прослуховувань мене запросили у Ковент-Гарден співати в опері «Король-пастух» В.А.Моцарта, а дирекція театру в Берні мене не відпустила.

– У яких театрах Ви виступали?

– Я мала контракти у театрах таких міст як Прага, Інсбрук, Кьольн, Валенсія, Грац...

– Наскільки важливими є для Вас Ваші агенти?

– Дуже важливими! Я пригадую мої прослуховування для агенції 11.12.2006. Я написала в агенцію і отримала запрошення. Мене одразу ж взяли і вже за місяць зателефонували та повідомили, що організовується прослуховування у Віденську оперу, а саме за 3 дні. Отже, у літак – і до Відня. Я співала Ерду з опери «Золото Рейну» Р.Вагнера та Прецьозілу з опери «Сила долі» Дж.Верді. Директор одразу ж запропонував мені контракт, який мав вступити в силу з початку сезону 2007/2008 року.

– Яка була реакція у Вашого батька на Ваш контракт з Віденською оперою?

– О, я була така щаслива! І, звісно ж, одразу йому зателефонувала. Це було 25.01.2007 в обідню пору, я була на Штефансплатц. Я кричала від щастя в телефон, так що всі довкола оглядались на мене. Мій батько втратив дар мови і казав, що він точно не зможе увечері спокійно співати (саме цього вечора у нього мала бути вистава).

– Проте, Ваш дебют у Віденській опері відбувся набагато раніше.

– Так, два тижні після прослуховування в опері у

мене задзвонив телефон. Це був мій агент. Він сказав, що якщо б я хотіла, то можу негайно отримати контракт з театром, проте мені необхідно за 10 днів з'явитися на репетицію для «Арабелі» і знати партію Аделаїди. І хоча я повинна була перш за все вивчити партію і між тим ще співати у прем'єрі твору Л.Ауербах (впродовж 40 хвилин), я погодилася. Мене слухав Фр.Вельзер-Мьост і був задоволений. Але після цього я дослівно наче була кинута у холодну воду. Жодної репетиції з оркестром, жодної репетиції на сцені! Лише 5 днів у кімнаті для репетицій.

– Попри те Ви виступаєте не лише у Staatsoper, але також у Volksoper.

– Так, цілком випадково на моїх пробах була присутня дирекція Фольксопера, і я, очевидно, і на них справила гарне враження. Відтоді виникли дуже хороші стосунки і дирекція надає мені можливість співати щораз більші партії, такі як, наприклад, партія Кармен, чи партія Орловського. Цьогоріч 31 грудня я дебютую в партії Орловського в Staatsoper. З цього я неймовірно радію! (До речі, буде пряма трансляція з Відня по Arte на 80 країн світу. – Прим. від редакції часопису «Солоспів»).

– У цьому році Ви співали у 41 виставі у Staatsoper і на 5 вечорах у Volksoper. Як виглядає будень учасниці ансамблю солістів Віденської опери?

– Будень виглядає таким чином: до обіду репетиції з 10 до 13 або з 11 до 14, після обіду – або з 17 до 20, або з 18 до 21. Якщо співаєш виставу, тоді до обіду ти вільний. Додатково, за домовленістю з керівниками, є можливість працювати з корепетиторами над актуальними ролями. Я хотіла б відзначити, яким чудовим є відчуття дружніх відносин у ансамблі. Це не лише прекрасні митці, але й чудові люди. На цьому я б хотіла наголосити!

– Ви часто відвідуєте фітнесцентр і змінили своє харчування. Чому?

– У моїй професії важли-

во бути у формі. Моя професія набула розвитку в останні десятиліття. Тепер недостатньо лише просто стояти на авансцені і співати. Надзвичайно виросли вимоги до акторської майстерності. Також важливим є зберігати відповідну зовнішню форму. Окрім цього, я виходжу на сцену щовечора до 2500 людей – з відео трансляцією на Герберт-фон-Караян-Платц до 3000 людей – і я просто зобов'язана мати гарну статуру.

– Ваш контракт нещодавно було продовжено. Чи є різниця між минулою і теперішньою дирекцією?

– Звичайно, певні речі регулюються частково по-іншому, проте я почуваю себе тут так само добре як і раніше. Обидві дирекції є абсолютно професійними і вони цінують людей, котрі добре працюють. А хто добре працює, завжди приходять на репетиції підготовленим та вчасно, той не мав і не має жодних проблем.

– З якими диригентами Ви особливо любите співпрацювати?

– Я ціную Ф.Велзер-Мьоста, він дуже серйозний музикант, який знає, чого хоче. Для співака велике значення мають, наприклад, ті ж самі темпи як на репетиції, так і у виставі. У цього диригента на репетиціях все відбувається зладжено, відрегульовано. Тому немає причини побоюватися несподіванок. Окрім цього, мене дійсно вразили У.Ширмер, С.Озава і молоді диригенти Алтіноглу і Нельсонс.

– На завершення ще 10 питань, які свого часу уклав французький редактор телерадіо Б.Піво.

1) Ваше улюблене слово?

–Любов.

2) Яке слово Ви любите найменше?

–Неможливо.

3) Що надає Вам хо-

Продовження на 5 стор.

Продовження, почат. на 3 стор.

«Віра серця твого, Маркіяне»

рошого почуття?

-Коли усі мої Найдорожчі здорові і щасливі.

4) Що викликає у Вас погане відчуття?

-Коли мій голос застрайкує.

5) Який звук і шум Ви любите?

-Коли я чую кроки моїх батьків, моєї сестри або мого друга, які приходять додому. І одразу за звуками знаю, хто це прийшов.

6) Який звук або шум Ви не любите?

-Шум будівельників у сусідів о 7 ранку.

7) Ваше улюблене лайливе слово?

-Цього я не люблю.

8) Яку ще професію, окрім теперішньої, Ви б хотіли здобути?

-Не маю уявлення... я завжди хотіла бути тільки оперною співачкою.

9) Якою професією Ви б не займалися?

-Кожна професія є почесною, якщо вона служить людям на добро.

10) Якщо мало би існувати небо, що хотіли б Ви почути від Бога, коли він Вас зустріне біля небесних воріт?

-Я безмежно дякувала би Всевишньому за все, що Він мені дав і якщо би Він знайшов для мене декілька слів, я б, як Арабела в однойменній опері Р.Штрауса, стояла і слухала Його як дитина...

- Дорога пані Кушплер, дуже Вам дякую за час, який Ви нам приділили і бажаю Вам великого успіху.

- Дуже вдячна Вам за можливість бути представленою читачам журналу «Neue Merker».

Розмовляв Курт ВЛАХ
Переклад з німецької
Зоряни ПОТОЧНЯК

6 листопада 2011 року минуло 200 років з дня народження отця Маркіяна Шашкевича. Цей простий галицький священик прожив неповних 32 роки (1811 – 1843), з яких останні були позначені важкою недугою (туберкульоз) та злиднями. Проте важко переоцінити його вклад у справу національного відродження Галичини та й України в цілому.

Життя Шашкевича яскраво потверджує тезу, що загальна справа завжди складається із самопосвяти, дрібних чи більших подвигів окремих особистостей. Так, справжнім подвигом 23-річного Маркіяна, на той час студента Львівської духовної семінарії, стало виголошення у 1835 році промови у семінарії, а у 1836 році – проповіді у храмі святого Юра українською мовою! У час, коли в Галичині офіційними мовами були польська та німецька, а в церковному обігу також і латина, він виступає перед керівництвом закладу «народною» мовою, з якої відверто насміхалися. Маркіян Шашкевич не зважав на те, що може вдруге бути виключеним із семінарії, залишитися без засобів до життя, він робив так, як підказувало йому сумління.

Наступний подвиг звичайного молодого семінариса – упорядкування разом з побратимами Іваном Вагилевичем та Яковом Головацьким невеличкої книжечки-альманаху руською (українською) мовою «Русалки Дністрової» та видання її, в обхід цензури, у Буді. Значення цього альманаху для національного відродження Галичини (повний наклад якого мав бути знищеним, але дивом уцілів), можна сміливо порівняти із

значенням Шевченкового «Кобзаря» для Великої України.

Саме тому, всенародне вшанування цих постатей, які були провісниками національного пробудження нашої держави, має давні та

глибоко вкорінені традиції.

Цього року з нагоди 200-ліття від народження отця Маркіяна Шашкевича у Львові також відбулося декілька мистецьких заходів. Серед них Урочиста академія у Львівському національному театрі опери та балету ім. Соломії Крушельницької (яка, до слова, була однією з найвидатніших виконавець відомої «Веснівки» В. Матюка на сл. о. М. Шашкевича); вечори у Львівській комерційній академії, у Національному університеті «Львівська політехніка». До пошанування пам'яті поета, популяризації його творчості у найширших суспільних колах долучилися і студенти та викладачі Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка.

У неділю 4 грудня у вщерть переповненому слухачами Будинку органної та камерної музики була представлена мистецька компо-

зиція «Віра серця твого, Маркіяне». Ідея високомистецької некомерційної акції, яка б донесла до широкого загалу найважливіші віхи життя «будителя» галицької національної самосвідомості, зародилася у співпраці Святоонофріївського монастиря Отців Василіян у Львові (намісник монастиря ієромон. Юстин Кучер, ЧСВВ) та Хору студентів Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка (керівник Христина Флейчук) при сприянні Фундації «Андрей» (директор др. Михайло Перун).

Особливістю творчого проекту стала участь у ньому виключно молодих виконавців, яким вдалося запропонувати свіжий погляд на життя і подвиг Шашкевича. У композиції поет постав не пафосним революціонером, а ревним священиком, який вважав своїм обов'язком не лише сіяти Слово Боже, але й апелювати до національної свідомості своєї пастви, був також чуйним, люблячим чоловіком і батьком.

Високу духовно-емоційну ауру концертного вечора забезпечило передовсім його музичне наповнення, а це солоспіви та дуети українських композиторів М. Колесси, А. Кос-Анатольського, Ф. Надененка, досконало виконані Анастасією Блик, Миколою Корнутаком та Наза-

Продовження на 6 стор.

Продовження, почат. на 5 стор.

рієм Тацішиним (концертмейстер – Ксенія Бахрідінова), студентами 5-го курсу ЛНМА ім. М. В. Лисенка; елегійно-ностальгічний «Вальс» Н.Нижанківського для фортепіано у виконанні Марії Семко, випускниці Львівської середньої спеціалізованої музичної школи-інтернату ім. С.Крушельницької, що став музичним лейтмотивом коханої дружини Маркіяна Шашкевича – Юлії.

Зворушливо у дійстві звучав голос душі самого отця Маркіяна – скрипка Яреми Павліва, випускника ЛНМА ім. М.В.Лисенка, що виконав уривки із «Думки-шумки» М.Лисенка, «Веснівки» В.Матюка та «Мело-

дії» М.Скорика. Ніжно та по-юнацькому свіжо інтерпретували знамениту «Веснівку» В.Матюка на слова Шашкевича студентки першого курсу диригентського факультету музичної академії Анастасія Вівчар, Оксана Чимишин та Квітослава Трояновська.

Стрижнем мистецької композиції стали хорові твори на слова М.Шашкевича (зокрема, «Підлісся» Є.Вахняка, «Дайте руки, юні друзі» С.Людкевича), а також духовні композиції М.Леонтовича та М.Березовського у виконанні Хору студентів ЛНМА ім. М.Лисенка (керівник Христина Флейчук) та його яскравих солістів Катерини Гринькевич, Степана Дробіта і Максима Шпин-

ди. Урочисто-величаву і, разом з цим, проникливо-інтимну атмосферу концерту забезпечив також Камерний оркестр Львівської середньої спеціалізованої музичної школи-інтернату ім. С.Крушельницької (керівник Марта Гуневич), виконавши «Отче наш» В.Барвінського та знамениту «Мелодію» М.Скорика.

Художнє слово декламували студенти 3-го курсу факультету культури і мистецтв ЛНУ ім. І.Франка Василь Баліцький та Володимир Пантелєєв (творчий керівник – народний артист України, лауреат Національної премії України імені Т.Шевченка, професор Богдан Козак), а також брат Агапій Луцик, ЧСВВ, студент Василіянської Духовної Семіна-

рії (Брюховичі-Львів), що виконував роль Маркіяна.

Приємно, що на концерті були присутні високопресвященний Владика Ігор Возняк, Архієпископ і Митрополит Львівський УГКЦ, духовенство та монашество. Організатори-постановники мистецької композиції зворушені тим, що громадськість княжого міста Лева так чисельно і тепло відгукнулася на запропоновану акцію, нагороджуючи виконавців тривалою овацією та великою кількістю схвальних відгуків.

Христина ФЛЕЙЧУК,
кандидат
мистецтвознавства,
ст. викладач кафедри
хорового диригування

ШТРИХИ ДО ТВОРЧОГО ПОРТРЕТА СПІВАКА ТА ПЕДАГОГА

Життя цього мистця – яскравий приклад того, як від випадкового сільського хлопчини-пастушка з багатодітної української родини села Осівці на Житомирщині за допомогою наполегливої праці можна розвинути власні іскри таланту і сягнути вершин людської досконалості – в даному випадку у вокальному мистецтві.

У шестирічному віці батько привів його до церковного хору, з якого й почалося сходження на співочу вершину. Спочатку був хористом, а згодом доручали й невеличкі сольні партії. Пізніше – учасник вокальних і драматичних гуртків художньої самодіяльності сільського клубу. **«Це дуже допомогло мені у подальшій праці артиста-співака»**, – згадував Павло Петрович.

У 1929 році Павла Кармалюка призивають до війська у 10-й червонокозачий полк. Тут стає полковим заспівувачем, бере активну участь у самодіяльності полку, виступає як соліст, використовуючи надбаний у рідному селі репертуар.

Після завершення служби в

6 січня 2012 р. виповнюється 104 роки від дня народження Павла КАРМАЛЮКА (1908-1986) – відомої постаті у царині оперного мистецтва не лише серед музикантів-професіоналів, фахівців. Його знали мільйони людей. Знали, як видатного оперного соліста, камерного співака, вокальна творчість якого не залишала байдужим найбільш вибагливого слухача чи професійного музиканта.

армії Павло Кармалюк іде працювати міліціонером: спочатку у місті Ніжині, а згодом у Київському дивізіоні кінної міліції. І знову художня самодіяльність. Після одного з вдалих виступів йому радять іти вчитися співу професійно. Щаслива доля усміхнулася йому у 1933 році: він стає студентом Київського музично-драматичного технікуму (клас Дометія Євтушенка). Навчання поєднував з працею у міліції. Після закінчення навчання у технікумі відразу вступив до Київської консерваторії у клас свого вчителя, заслуженого діяча мистецтв УРСР, професора Д.Г.Євтушенка. Починає працювати як соліст оперної студії при консерваторії. Успішно виступає у партіях – Валентин («Фауст» Ш.Гуно); Ци-

ган («Сорочинський ярмарок» М.Мусоргського); Грязной («Царєва наречена» М.Римського-Корсакова); Жермон («Травіата» Дж.Верді)...

Війна... Павла Кармалюка забирають до фронтового ансамблю пісні і танцю. Виступає як соліст перед воїнами тилу і на передових рубежах, виконуючи найрізноманітніший репертуар – від фронтових пісень до оперних арій. Якраз тут почався його творчий ріст як концертного співака.

«Так, тоді я почав розуміти, що значить гарячий подих залу, його вдячний відгук і ніжний сум у відповідь на ліричну пісню», – згадував через роки П.Кармалюк. **«Нехай пам'ятають молоді співаки нинішнього часу, – ділив-**

ся досвідом Павло Петрович, – концертна діяльність багатьох збагачує артиста, її треба вміти уміло використовувати, не скочуватися до дешевого загравання з публікою. Так, ансамбль дав мені багато».

Травень 1943 року. Важке захворювання після поранення не дає змоги знаходитися у концертних бригадах на передовій. Кармалюка відряджують у тил і направляють у Саратовський оперний театр ім. Чернишевського.

«Я завжди буду вдячний Саратовському оперному за кількомісячну захоплюючу працю, – згадував Павло Кармалюк. – Знаючи 1-2 партії, маючи навіть чудовий вишкolenий голос – це ще не соліст опери. Він не репертуарний і більше, аби достойно підготувати і створити свій оперний (репертуарний) запас».

Тут Павло Кармалюк починає працювати з такими досвідченими диригентами, як Ши-

Продовження на 7 стор.

Продовження, почат. на 6 стор.

роков і Столярів, режисерами Варфоломєєвим і Гречневим. Під творчим керівництвом цих чудових театральних майстрів молодий оперний співак створює такі образи, як Ренато, Жермон («Бал-маскарад» і «Травіата» Дж.Верді), Мізгирь, Грязной («Снігуронька» і «Царева наречена» М.Римського-Корсакова), всього 6 партій, які він заспівав на сцені Саратова. Приємні враження залишаються у Кармалюка від праці над оперою Д.Кабалевського «В огні». Спектакль не прижився на сценах театрів, але робота над образом Комісара залишилася в його пам'яті на все життя.

1944 рік. Війна йшла до завершення, у Львові знову налагоджувалося культурне життя, оживали театри. Павла Кармалюка відкликають з Саратова до Москви у Міністерство культури, а звідти відряджають до Львова. У вересні він уже в театрі опери та балету ім. І.Франка на посаді соліста опери. Тут Павло Кармалюк досить швидко займає місце провідного соліста. Усі вокальні знання і театральні навички, набуті раніше, згодилися якнайкраще. Співак відразу входить у театральне життя, вдосконалює уже вивчені партії і починає працювати над новими: Фігаро («Севільський цирульник» Дж.Россіні); Консул («Мадам Батерфляй» Дж.Пуччіні); Султан («Запорожець за Дунаєм» С.Гулака-Артемівського); Писар («Утоплена» М. Лисенка). Ці і наступні ролі готує з такими чудовими диригентами, як Л.Брагінський, І.Зак, Я. Вошак, режисерами В.Скляренком, Я.Гречневим та В.Харченком. Згадуючи про них, артист з душевною теплою говорить: **«Це вони навчили мене не грати на сцені, а жити»**. Під творчим впливом цих видатних майстрів Павло Кармалюк стає співаком глибокоемоційним, поєднує у собі усі необхідні якості оперного артиста. Завдяки його творчому росту театр починає звертатися й до багатьох інших вистав світово-

го і сучасного репертуару: «Тихий Дон» І.Дзержинського, «Баягата наречена» В.Енке, «Таня» Г.Крейтнера. Павло Кармалюк з великим успіхом виступає в партії Короля в опері «Далібор» Б.Сметани та партії Януша в опері «Галька» С.Монюшка. Його репертуар стає напрочуд широким: близько 60-ти оперних ролей зіграно у Львові – з опер українських, російських, західноєвропейських композиторів-класиків. Павло Кармалюк заслужено піднімається на вершину оперної слави.

Саме повсякденна праця і

величезне бажання співати підняли Павла Кармалюка на найвищий щабель в оперному та камерному співі. У 1945 році співак стає лауреатом всесоюзного конкурсу співаків, ще через п'ять літ йому присвоєно почесне звання **заслуженого артиста УРСР**, а в 1954-му удостоєний звання **народного артиста республіки**. У 1961 році за блискуче виконання партії Богдана в опері К.Данькевича «Богдан Хмельницький» отримує звання **народного артиста СРСР**. До речі, Павло Кармалюк – єдиний співак на західних теренах України і, зокрема, у Львівській опері, мистецтво якого було так високо оцінене.

У своїй виконавській творчості П.Кармалюк насамперед сповідував традиції української та російської вокальних шкіл, тепло і шанобливо говорив про свого вчителя Д.Г.Євтушенка. Взірцем для його творчості слугували великі європейські та

російські співаки, особливо Тіта Руффо, Енріко Карузо, Федір Шаляпін...

Він ніколи нікого не копіював і не наслідував. Своім чудовим співом вносив лише елементи самобутнього українського співу, створював образ співзвучний тій чи іншій епосі, сучасності. В своїй акторській майстерності був вірний методам корифеїв українських театрів. Його найвищим завданням було проникнення в глибину задуму композитора і донести цей задум до слухача. Павло Петрович розумів і про це часто

ність твору ніколи не була перепорою. Співав він легко, без ознак зовнішньої напруги, чужою давав собі раду з важкими місцями партії Грязного («Царева наречена» М.Римського-Корсакова), чи партії Ріголетто в однойменній опері Дж.Верді, багатьох інших. Його лірико-драматичний баритон дозволяв йому виконувати партії майже тенорового забарвлення і попри те, він вільно виконував басову партію короля в опері «Далібор» Б.Сметани. Вкрай дбайливо ставився Павло Петрович і до літературного тексту, не змінюючи, не переставляючи слів у фразах для вигідності звучання окремих голосних. Самокритичність і аналіз виконання завжди рятували соліста від сухості й шаблонів. Йому були притаманні щира захопленість грою і злеті справжнього натхнення.

Цінним у творчості Павла Кармалюка було те, що він ніколи не «заспівував» своїх оперних партій, не «загравав» своїх ролей до того, аби з'явилася у них технічна неохайність, спрощеність чи й навіть спотворення мелодії або тексту.

говорив своїм учням, що справа не лише у високій вокальній техніці, а й у вмінні створити образ героя. Для того, щоби підвищити свій культурний рівень, широту художнього світогляду, потрібно багато читати, вивчати мистецтво, слухати музику різних епох і стилів.

Не завжди швидко і вдало приходив Павло Петрович до створення образу, але через свою впевненість і відданість мистецтву, талант приводив його до блискучих результатів. В основу сценічного трактування образу завжди вкладав музичний зміст партії. Досконало знаючи партитуру, ніколи не перетворював мистецтво співу у самоціль. Завжди добивався повного злиття музики і тексту, в кожному слові вкладав думку, емоції, вмів відтворити характер, притаманний образу.

Широкі та різноманітні виконавські можливості Павла Кармалюка, технічна склад-

Надзвичайно цікавою була робота Павла Петровича Кармалюка з гримом. Дивно, але актори оперних театрів у більшості не надають великого значення гримові. Особливо артисти хорів, мімансу майже не гримуються. Все це є абсолютною театральною недбалістю. Зовсім по-іншому ставився до гриму Павло Кармалюк. Прикладом тут є підготовка до портретного образу князя Ігоря. Зовнішність артиста абсолютно не відповідала створюваному портрету, але достатньо було трохи видовжити ніс, зробити його прямим з горбинкою, підкреслити характерними згинами брів, і актор створював враження суворості, величчя й державної мудрості... Та яких би засобів у гримі не використовував артист, він завше думав про очі. Вони мали залишатися найви-

Продовження на 8 стор.

Закінчення, початок на 6 стор.

разнішими. «В потрібний момент вони можуть загорітися, блиснути мов блискавка, засяяти теплом в безмежній глибині», – любив повторювати. Принципово ставився Павло Кармалюк й до підбору перук.

Під час гастролей Львівської опери в Києві у 1959 році про спектакль д'Альбера «Долина сліз» преса писала: «**Чудовий Павло Кармалюк в ролі Себастьяно. Володіючи соковитим, красивим баритонем, чудово співає, точно змальовує сценічний образ владно самодура, що багатством і силою можна завоювати прихильність і благородство простих людей**». У Кармалюка не існувало великих і малих ролей, він однаково уважно ставився до усіх. Навіть у маленькій ролі артист домагався повного розкриття характеру, старався жити життям кожного персонажа, знайти для нього вірний зовнішній малюнок.

Чи були у Павла Петровича творчі невдачі? Звичайно були. Бувають вони, без винятку, у кожного. «Мистецтво, особливо сцена, це місце, де не можна ходити не спотикаючись», – зауважував ще А.П.Чехов. Не-

вдачі є різними. Голосовий апарат Павла Кармалюка був достатньо витривалий, майже ніколи його не підводив. Бувало, що співати було легше чи важче, але техніка володіння голо-сом йому не зраджувала.

Бували невдачі і в трактуванні образу, що вирізнявся складністю або був достатньо чужим для індивідуальності артиста. Сам Павло Петрович зізнавався, що надто важко йому було злитися з образами Онегіна «Євгеній Онегін» П.Чайковського та образом Олега «Молода гвардія» Ю.Мейтуса.

Не зважаючи на свій величезний досвід праці в театрі, набутий протягом багатьох років, Павло Кармалюк дуже тактовно ставився до зауваг товаришів, диригентів, режисерів, – це ще одна надзвичайно чудова риса його характеру.

Нелегкою, але плідною була педагогічна діяльність народного артиста СРСР, завідувача кафедри сольного співу Львівської державної консерваторії імені М.В.Лисенка Павла Петровича Кармалюка. У 1970 році йому присвоєно звання професора. Близько 40 років він виховував творчу молодь. Скільки ж їх було у нього,

випускників консерваторії, котрі з успіхом співали, викладали спів у найвіддаленіших куточках України і світу, а й зараз продовжують творчий напрямок свого Вчителя. Серед них – Я.Головчук, В.Грицюк, В.Чайка, В.Лужецький, Я.Шовковий, С.Матвіїв, О.Вітик, Н.Сесіна (дружина), І.Попов, О.Чепурний, П.Ончул, В.Федотов, С.Криворучко, С.Фіцич, М.Кривень, О.Максаков, Г.Вільха, С.Тарасович, В.Цімура, Б.Косопуд, С.П'ятничко, Н.Дацько, В.Кривий, Ю.Біскуп, Б.Кисіль та ін.

Будучи викладачем-професором, вже у зрілому віці, Павло Петрович сцени такі не полишав. Багато концертував, робив творчі звіти студентів свого класу, часто і сам виступав з сольними концертами.

Дуже цікавими були у Павла Петровича його вокальні вправи. Вони були дуже мелодійні, якісь надто природні, не травмували душу і голос, їх хотілося співати ще і ще. При «вспівуванні» того чи іншого твору, бувало, не виходять якісь ноти, особливо верхні. Як це зробити? «Ну як ти не можеш зрозуміти, – казав професор тому чи іншому студенту, – співай ближче, опору тримай нижньою частиною живота, тро-

хи піддай енергетики і все виїде». Слухали цих настанов, а все ж не виходило так, як має бути. Одних слів, пояснень було замало. «Павле Петровичу, а як би ви це зробили, – бралися до хитроців студенти...». Встає він біля інструменту і мов юний співак з блиском показує верхні «соль» і «ля бемоль». Мурашки бігали по тілу від його співу. Це ж треба у своїх 75 мати такий кришталевочистий голос, з такими верхами! Власне, після цих показів студенти інтуїтивно доходили до розуміння верхнього регістру, беручи з професора приклад.

Павло Кармалюк постійно виступав проти відсталості, формалізму і ремісництва, присвячував свою творчість боротьбі за високе правдиве мистецтво. Він користувався великою любов'ю слухачів не лише в Україні. Сила його таланту – у повсякденній праці, відданості мистецтву, любові до своєї української землі, що дала йому крила для злету до найвищих висот.

*Боддан КОСОПУД,
ст. викладач кафедри
сольного співу ЛНМА
ім. М. Лисенка*

ВІД МАЙСТРІВ – ДО МОЛОДИХ

Чудовий концерт, який відбувся у Великому залі нашої Академії 11 листопада 2011 р., а двома днями раніше у Дрогобичі, проходив у рамках Міжнародного проекту «Молоді композитори світу», що стало продовженням низки проектів під назвою «Молоді композитори України».

Згадані проекти – це творча співдружність та спілкування композиторів, виконавців з різних міст України і близького та далекого зарубіжжя. Метою цих проектів є популяризація сучасної оригінальної музики здебільшого молодих композиторів. Створений у 2007 році, цей композиторсько-виконавський проект стає що раз популярнішим не лише серед професіоналів, а й ширшого кола пошанувачів музичного мистецтва. Першим, хто підтримав проект, був Євген Станкович – відомий композитор, народний артист України, лауреат Національної премії ім. Т.Шевченка, голова Національної Спільноти композиторів України. Тодішніми авторами проекту стали доцент ЛНМА

ім. М.В.Лисенка Халіса Гумецька та студентка тоді ще четвертого курсу теоретико-композиторського факультету Анна Школьнікова. Вже з листопада 2007 року до цього проєкту як один з його авторів приєднався професор Артур Микитка – народний артист України, керівник камерного оркестру «Академія», завідувач кафедри камерного ансамблю та квартету. Завдяки його зусиллям, проект підтримав і Ректор Академії, членкореспондент Академії Мистецтв України, народний артист України, професор Ігор

Пилатюк.

Проведені концерти охоплюють творчість молодих авторів майже із трети найбільших міст України (Львів, Київ, Харків, Одеса, Кривий Ріг, Мукачеве), а також із Росії (Москва), Італії (Генуя). Більшість кафедр нашої Академії, які постійно запрошуються до співпраці у проекті, активно займаються підготовкою студентів до виступів на концертах. Першими розпочали співпрацю з композиторами педагоги кафедри камерного ансамблю та квартету (А.Микитка, Ю.Соколовський, Т.Слюсар,

Т.Менцинський, Н.Дика). Наступними до співпраці були запрошені педагоги: кафедри сольного співу (В.Ігнатенко, Л.Божко, М.Логойда, М.Жишкович); кафедри народних інструментів (В.Сидоренко); кафедри концертмейстерства (Л.Ніколаєва, М.Макара); кафедри загального та спеціалізованого фортепіано (М.Герєга, Н.Дика, Р.Ваврик, Д.Личковська, З.Жмуркевич, Т.Гавриляк).

На сьогоднішній день авторами і творчими керівниками проекту є: проф. А.Микитка, проф. Т.Шуп'яна, доц. Т.Слюсар, композитор А.Школьнікова. До участі у підготовці останнього концерту також долучилися:

Закінчення на 9 стор.

Продовження, почат. на 8 стор.

професор Ігор Кушплер, народний артист України, завідувач кафедри сольного співу; доцент Василь Дудар, заслужений артист України.

Програма концерту «Від Майстрів до Молодих» була напрочуд цікавою та барвистою. Так, Соната для скрипки з фортепіано Михайла Лаврушка (Україна) прозвучала у виконанні студентів Марії Штогрінної (скрипка) та Ольги Стрілецької (ф-но); у виконанні Людмили Остах (сопрано) та концертмейстера Галини Радченко прозвучали три вокальні твори «Отче наш, іже єси», «Ой не сійтеся, сніги», «Іскра» Ігора Кушплера (Україна). Фортепіанний квартет Дмитра Кольцова (Росія) прозвучав у виконанні Оксани Гаргай (скрипка), Романа Жарковського (альт), Лариси Ілюк

(віолончель) та Анастасії Дзісьяк (фортепіано). Виконавцями вокального твору «Осен-

ту прозвучали твори для камерного оркестру. Оркестр «Академія» під орудою дири-

них (соліст – Андрій Ткачук) та «Перпетум Мобіле» Анни Школьнікової (Україна), «Зеркальное Озеро Вечности» (соло скрипки – Василь Заціха) Марії Романової (Італія), «Allegro scherzando» Михайла Сімакова (Росія), «Konzert for A» для скрипки і струнних (солістка – Марта Турянська) Поліни Назайкінської (США), «Гаївки» Миколи Ластовецького (Україна).

Програма була підібрана з великим смаком і виконана на високому професійному рівні, а слухачі мали можливість познайомитися з новими оригінальними зразками вокальної та інструментальної музики.

ний ветер» цього ж композитора були Мар'яна Михасяк (мецо-сопрано) і Тарас Ельтек (флейта).

У другій частині концер-

гента Марії Романової-Аматорі виконав низку творів, серед яких: «Інтро» Ірини Мінакової (Росія), «Spirit on the East» для фагота і струн-

Мирослава ЖИШКОВИЧ,
кандидат
мистецтвознавства

Як необхідно себе поводити на концертах

Популярна культура заповнила сцену. Це факт. Проте, якщо естрада покликана розбурхувати скороминущі емоції, то класична музика впливає на сокровенне: на почуття. Період, коли театри та концертні зали пустували, здається, минув. Постає нова проблема: не завжди публіка поводить себе як слід. Причин тому може бути багато. Ми не маємо на меті їх розкривати. Наше завдання – запропонувати Вашій увазі декілька порад щодо поведінки у концертних залах чи оперному театрі. Сподіваємось, що ці поради допоможуть ще раз задуматися над тим, як не варто себе поводити у вказаних місцях.

1. В українському соціумі запізнення не сприймається як щось надзвичайне. Проте прийти на концерт чи виставу, коли вона вже розпочалась, означає заходити під час виконання твору. Отже, Ви спричините незручності як виконавцям, так і публіці, котра прийшла вчасно. В Європі поширена практика, коли після третього дзвінка двері зачиняються на ключ. На сьогодні у Львові тільки філармонія ввела такі обме-

ження на вхід.

2. Обов'язково потрібно вимкнути мобільний телефон, адже під час спектаклю чи концерту його робота просто недоцільна. У залі панує тиша, котру порушує лише дія на сцені. Тому навіть шепіт буде видаватися доволі гучним. Написання ж повідомлень відволікатиме увагу і Вашу, і тих, хто сидить поруч.

3. Аплодисменти під час вистави були поширеним

явищем аж до ХХ ст., коли саме режисери стали забороняти артистам «рвати» дію своїми поклонами чи приймати «біс». Це стосувалося як оперних співаків, так і артистів балету. Під час вистави не рекомендується аплодувати: вистава заздалегідь спланована; якщо публіка перебиває оплесками виступ артистів – змінюється швидкість протікання дії, або ж якщо актори продовжуватимуть діяти, їх ніхто

не почує. В результаті, знову ж таки, страждатиме публіка, котра пропустить важливі моменти дії.

4. Слід пам'ятати про музичні твори, які складаються з декількох частин. Під час оголошення таких творів ведучий концерту, зазвичай, називає кількість частин. Тому оплески між частинами недоречні. У творі можуть бути паузи, під час яких публіка не повинна «збивати думку» музикантів своїми вигуками чи аплодисментами.

5. Часом публіка починає відповідати виконавцям: оплески, вигуки, зал співає відомі пісні разом з музикантами (особливо під час шевченківських дійств та інших популярних програм). Це

Продовження на 10 стор.

ТВОРЧИСТЬ СПІВОЧОГО ПОДРУЖЖЯ МАЦЮКІВ У ВІДГУКАХ УКРАЇНСЬКИХ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРИТИКІВ

Продовження, поч. на 9 стор.

спричиняє певні незручності для виконавців: фактично диригент втрачає контроль над ситуацією, тобто виконавець завідомо розійдеться з публікою при перших змінах темпу чи паузах. Особливо це відчутно під час виконання танцювальних мелодій.

Отже, якщо Ви прийшли на концерт отримати естетичне задоволення і скористаетесь цими порадам – Ви не будете почуватись «не у своїй тарілці», а дозволите виконавцям подарувати Вам найкращі хвилини своєї творчості.

Микола ТЕТЮК,
студент 3 курсу
ЛНМА ім. М. Лисенка

Думки видатних

людей про

музику

Ф.Ніцше:

Бог дав нам музику, щоб ми насамперед піднімалися нею вгору.

В.Гюго:

Музика виражає те, що не може бути сказано і те, про що неможливо мовчати.

Д.Шостакович:

Любть та вивчайте велике мистецтво музики. Воно відкриє вам цілий світ високих почуттів, пристрастей, думок. Воно зробить вас духовно багатшими. Завдяки музиці ви віднайдете у собі нові невідомі вам раніше сили. Ви побачите життя у нових тонах та барвах.

Історія української галицької вокальної культури була б далеко не повною, коли б не згадати про творчий і життєвий шлях багатьох несправедливо забутих, маловідомих тепер артистів, які виступали на чужих сценах. Були серед них й такі, що красою голосу, сценічною культурою і відповідною зовнішністю зачаровували слухачів різних країн не лише Європи, але й за її межами. Основними причинами, які змушували українських співаків шукати кращої долі за кордоном, були соціально-економічні, політичні, відсутність української державності, власних оперних театрів та концертних сцен, що унеможливило проявити професійні здібності на теренах своєї батьківщини. Проте кожен з них здійснив свій вклад у розвиток українського вокального мистецтва і в загальну скарбницю світової культури.

До таких належало подружжя співаків: тенор Любомир Мацюк (1916-1991) та його дружина – ліричне сопрано Ія Мацюк (1918-?) – вихованці львівської вокальної школи.

Вокальну освіту співаки здобули у Вищому музичному інституті імені М. Лисенка у Львові (1936-1939). Навчалася у класі відомої камерної співачки О. Бандрівської. Від свого педагога зуміли перейняти найкращі принципи вокальної техніки.

Про Любомира Мацюка доктор Рікарді із Сан-Пауло згодом напише у рецензії: «Співак з гарним, вирівняним голосом та солідною школою. Представник італійського бельканто, яких обмаль». Співак завжди полонив слухача своїми чудовими інтерпретаціями. Ще під час навчання у Львові його наставниця О.Бандрівська наголошувала на тому, що різне виконання залежить від світогляду, рівня таланту, вміння воскресити змальовані композитором образи. Тому вона дораджувала своїм вихованцям постійно розширювати і поглиблювати свої знання, цікавитися творами літератури, науки і мистецтва.

Після концерту, який відбувся у 1944 році в залі оперного театру «Dreilieden» у Ляйпцігу д-р Валюк писав:

«Л.Мацюк – це, безперечно, культурний співак, який розуміє, що співає». Свій творчий шлях Л. Мацюк продовжив концертами у Відні, здобуваючи собі велику симпатію та признання численної публіки.

З нагоди концертів, що згодом відбулися в Аргентині (1957 р.), на адресу співака «лунали» схвальні відгуки: «Л. Мацюк посідає милий, приємного тембру ліричний тенор, вихований в найкращій школі італійського бельканто. При помочі багатого мистецького смаку та школи осягає найкращих ефектів, особливо прекрасне піаніссімо. Кожна музична нота і кожне слово мають мистецький зміст і чарує своєю дикцією. У нього спів – це довершена, вдосконалена мова. Мацюк співає легко, без зусилля, як і належно співакові італійського бельканто».

Професор Савицький у своїй рецензії на виступ Л. Мацюка у Філадельфії 1959 року писав: «Любо Мацюк – це типовий представник ліричного вокалізму. Його голос м'який, теплий, несеться легко в ніжному піаніссімо і має відповідну експресію на верхах. Співак визначається знаменитою дикцією, хистом декламації фраз, без затрати головної ритмічної структури. Він є щасливим

власником правдивого ліричного таланту і виконує з гідно вирізнення інтерпретації».

18 листопада 1961 року, заходом Музичної Молоді Німеччини у Штуттгарті Л. Мацюк представив публіці програму вокальної музики німецьких композиторів. Критика оцінила його розуміння стилю та відчуття глибини думки: «Л. Мацюк – це посідач мелодійного ліричного тенора зі знаменитою школою та непересічним даром інтерпретації», – писав К. Герберт.

У своїх виступах Л. Мацюк самостійно, а також у парі з дружиною, співачкою Ією Мацюк, зі слів критиків, виявляв риси, притаманні співакам-професіоналам, а саме: вимогливе та відповідальне ставлення до завдань митця. З нагоди концертів у Філадельфії Р. Савицький у своїй статті писав: «Ія та Л. Мацюки представили численній публіці „високий клас“ співаків. Підбір програми свідчив про поважний мистецький досвід, добрий музичний смак і знання своєї спеціальності. Їхня мета – це не високий попис, не блистіння ефективними співацькими засобами, які вони у високому ступені мають, а виключне стремління добути і передати зміст та

ідею виконуваних ними творів. Українці мають в особі Мацюків незвичайно цінний набуток, як рівно ж мистецький і педагогічний досвід».

У всіх рецензіях про подружній дует знаходимо високу оцінку їхньої виконавської майстерності. «Голоси Мацюків – це два контрасти, що при допомозі високих технічних та мистецьких засобів дійшли до подиву гідної прецизності. Це, безперечно, майстри старого італійського бельканто».

В іншій рецензії читаємо: «Ія та Любомир Мацюки виявляють справжню школу та незвичайний хист інтерпретації. „Елегія“ М.Глінки та дует з опери „Запорожець за Дунаєм“ С.Гулака-Артемівського, справді виявляють їхню батьківщину та надію, бо обоє вони українці. Їхні інтерпретації – мистецькі та сповнені поезією, визначаються експресивністю та колоритом і бездоганністю виконання, виявляючи безпосередність та глибину почувань».

Про співаків Мацюків пишуть у найбільших щоденниках та ілюстрованих журналах Бразилії, таких як «Панорама», «Естадо де Парана». Зокрема, куритибський ілюстрований журнал «Панорама» розмістив три світ-

лини співаків і статтю з розповіддю про їх творчі здобутки: «Спів – це їхнє життя. Очаровувати слухачів – це їхня місія. Тон їхніх голосів, мелодія їхніх вокальних акордів, коли вони співають один поруч одного, захоплюють своєю досконалістю. Діапазон їхніх арій повний, має статистичний і міцний резонанс, викликає небуденне враження. В Сан-Пауло, Ріо де Жанейро, Куритиби вони зустрічають з боку публіки, преси та спеціальної критики найбільші признання та похвали».

У статті «Ще раз про українців з Бразилії» автор С. Легенький зазначає: „Л. та Ія Мацюки заслуговують найбільшої уваги, бо вони найбільше спричинилися до популяризації українського мистецтва між бразильцями. Це, властиво, перші співаки, які виступали по найбільших театрах (виділення наше – О.К.) Бразилії, радіо, телебаченні».

А у статті С. Кобилянського «Українська пісня з Бразилії» читаємо: «Треба сказати про подружжя Мацюків зі солідною фаховою освітою. Вони понесли українську пісню в широкі кола бразильського громадянства. Своєю фаховою і систематичною працею серед укра-

їнської еміграційної громади в Бразилії піднесли рівень місцевої співочої культури».

Принагідно зауважимо, що у Бразилії, де від часу поїздки С. Крушельницької не було жодних виступів українських професійних співаків, подружня пара Мацюків протягом дванадцяти років здійснювала своїми концертами велику культурну місію.

Особливо чарували публіку дуети у виконанні співаків Мацюків. «Найбільшою насолодою є слухати їх у дуетах, – писав професор Добош. – На перший погляд, здавалося б, видно різницю у тембрах та силі голосів. Ія Мацюк – це шляхетне, багате срібного блиску та розлоге сопрано, а Любомир Мацюк – це типовий ліричний тенор, з чудовою емісією голосу, подиву гідною дикцією та своєрідною інтерпретацією».

Особливо важливою була роль Л. Мацюка у пропаганді української вокальної музики. «Л. Мацюк – ліричний тенор, базує техніку свого милозвучного голосу наекономічно-контрольованому віддиху. Вокальна гладкість, динамічне тінювання, м'яка еластичність субтельних нюансів – це прикмети, які да-

ють нашому співакові спроможність виявити емоційність і теплоту музичного вислову. В українських піснях він оживив народність сердечністю і гумором», – писав К. Герберт про виступ Л. Мацюка у Штуттгарті (1961 р.).

23 березня 1963 року, в «Українському домі» Торонто відбувся сольний концерт співака. У програмі прозвучали твори П. Масканьї, В. А. Моцарта, К. Гомеса та інших композиторів. Друга частина концерту була повністю присвячена українській вокальній творчості. «Л.Мацюк – обдарований і голосом, і музичною культурою. Співає легко, чисто, сміливо, без зайвого напруження і шаржу, а при тим – ніжно і солодко» – писав М. Добош у своєму відгуку. – Його форте повні й сочисті, а піано, наприклад, у „Серенаді“ Я. Степового чи „Діброва зелена“ А. Гнатишина, такі ніжні і легкі, що просто зливаються з просторами тихої української ночі, чи, як казав Шевченко: „тихо-тихесенько плачуть у самому серці“».

Оксана КОВАЛЬОВА,
пошукувач кафедри
історії музики
ЛНМА ім. М.В.Лисенка

КОРОЛЕВА СЦЕНИ

Усім своїм еством сприймала вона кожен твір, кожна роль чи то головну, чи епізодичну. Із глибини душі лився її голос, лився вільно, легко і зачаровував. Багатогранна, яскравої зовнішності, дуже вимоглива і надзвичайно працьовита. Саме такою була Ніна Георгіївна Тичинська, одна з провідних солісток (сопрано) Львівської опери 70-80-х років минулого століття. 14 січня цього року їй би виповнилося 70 років.

Народилася Ніна Тичинська у 1942 році в с. Олександрополю (тепер м. Макіївка Донецької обл.) в шахтарській родині. Співала у художній самодіяльності. Мрія стати артисткою привела у 1962 році молододівчину у Київську консерваторію в клас проф. Р. Разумової. Рано розпочала сценічну діяльність. Ще студенткою Тичинська стала солісткою Ансамблю пісні і танцю Київського військового округу, в складі оперної студії Київської консерваторії гастролювала у Москві (1966 р.), була учасницею декади українського мистецтва та літератури в Казахстані (1966 р.) та багатьох фестивалів в інших республіках.

Природні дані, відмінна вокальна школа, вимо-

гливість до себе, відповідальність і велетенська працездатність забезпечили їй блискучу кар'єру оперної співачки.

З 1967 року Ніна Тичинська – солістка Львівського академічного театру опери та балету ім. І. Франка. Її

дебютом, заявкою на професійну зрілість стала партія Наташі в опері «Русалка» О. Даргомижського. Про цю першу велику вокально-сценічну роботу співачки музикознавець Г. Деревенко в статті «Чарівна квітка» зазначав: «Молода артист-

ка психологічно правдиво розкрила гнучку діалектику почуттів, виявляючи чуйність до слова, насичуючи спів яскравими емоційними, динамічними відтінками. [...] важка для виконання арія Наташі-русалки з IV дії прозвучала темпераментно, яскраво, з драматичним розмахом».

Тичинська ретельно готувалася до кожної своєї нової ролі, вивчала історичну епоху подій твору, особливо прискіпливо – костюми. Найближчою, як зізнавалась кореспондентів газети сама співачка, стала для неї роль Наташки Полтавки. У 1969 році молода вокалістка – Лауреат республіканського конкурсу за краще виконання ролі Натал-

Закінчення на 12 стор.

Закінчення, поч. на 11 стор.

ки Полтавки. Партнер співачки в цій опері заслужений артист України Віктор Лужецький згадує: «Вона була найкращою Наталкою для мене: море звуку, краси, життєвої енергії. То радість була з нею співати. Вона не "шукала" голос, в неї він йшов від природи. Співала, як пташка. Ніночка від народження, в житті була Наталкою Полтавкою. Вона – правдолюб, начальству могла правду сказати в очі, не йшла на компроміс».

У 1972 році Ніна Тичинська стала однією із наймолодших заслужених артисток України.

Гармонійно поєднуючи досконале володіння голосом із сценічною грою, молода співачка невдовзі виконує провідні партії лірико-драматичного репертуару театру: Оксана («Запорожець за Дунаєм» С.Гулака-Артемівського), Мирослава («Золотий обруч» Б.Лятошинського), Катерина («Катерина» М.Аркаса), Татьяна («Євгеній Онегін» П.Чайковського), Емма («Хованщина» М.Мусоргського), Іоланта («Іоланта» П.Чайковського), Донна Анна («Дон Жуан» В.А.Моцарта), Єлизавета, Венера («Тангойзер» Р.Вагнера), Ельвіра («Ернані» Дж.Верді), Леонора («Трубадур» Дж.Верді), Мадам Баттерфляй («Чіо-Чіосан» Дж.Пуччіні), Флорія Тоска («Тоска» Дж.Пуччіні), Мімі, Мюзетта («Богема» Дж.Пуччіні), Сантуцца («Сільська честь» П.Масканьї), Джоконда («Джоконда» А.Понк'єллі), Мікаела («Кармен» Ж.Бізе)... І таких яскравих і переконливих перевтілень у співачки понад 50.

Надзвичайно цікавий образ створила артистка

у 1970 році в опері «Золотий обруч» Б.Лятошинського, удостоєної в постановці Львівського театру Державної премії ім. Т.Шевченка. «Не зважаючи на те, що партія Мирослави досить склад-

ючий образ відважної, мужньої і незалежної дівчини». І таких захоплюючих відгуків про виступи співачки в різних виставах у тогочасній пресі - десятки.

Не було такої вистави в

чорами, присвяченими творчості С.Рахманінова, П.Чайковського, А.Кос-Анатольського та ін.

Енергійна і невтомна Ніна Тичинська була активною учасницею багатьох конкурсів, фестивалів, виступала на великих урядових офіційних сценах й у складі виїзних концертних бригад на заводах, шахтах, полях цілини, на Чорнобильській АЕС (у 1986 році для ліквідаторів наслідків аварії). Гастролювала у Росії, Молдавії, США. Зокрема, у 1971 р. – у Москві, у 1985 р. – у Нью-Йорку в ООН.

Остання робота Ніни Тичинської – роль Анни в опері «Украдене щастя» Ю.Мейтуса...

Її зірка яскраво спалахнула і згасла на 48-му році життя. Швидкоплинна хвороба забрала її у розквіті сил і слави 5 грудня 1989 року. Похована на Личаківському цвинтарі.

Ростислав Ігнатенко, син Ніни Тичинської, передав у фонди Музично-меморіального музею С.Крушельницької частину архіву, який містить афіші, фотографії, документи, публікації, рецензії на виступи співачки. Цей архів збагатить фонд музичних діячів України.

З 1 березня 2012 року у Музично-меморіальному музеї С. Крушельницької у Львові планується експонування виставки, присвяченої 70-річчю Ніни Тичинської.

**Олександра КИРИК,
ст. наук. співробітниця
Музично-меморіального
музею С. Крушельницької
у Львові**

на і в основному розкривається в напружених драматичних діалогах, декламційних інтонаціях, співачка виконує її із справжньою майстерністю, неабиякою художньою культурою, – зазначала Л. Мельничук-Лучко у газеті «Вільна Україна» від 10 січня 1971 року. – Тут поєднуються тонка музикальність з яскравою сценічністю. Приемний голос, прекрасна фактура, уміння глибоко і проникливо прочитати партитуру, дають актрисі можливість створити вража-

якій би Н. Тичинська могла співати і не співала...

Вона ніколи не спочивала на лаврах, а постійно оновлювала свій репертуар творами різних жанрів та епох. Під час кожного виступу співачка віддавала себе публіці на усі сто відсотків.

Багато років партнером Ніни Тичинської по сцені і в житті був Володимир Ігнатенко. Про них говорили: співають, як боги. Разом вони виступали також із концертами, монографічними музичними ве-

